

NEDERLANDS STUDENTEN ORKEST
PERSMAP 2010

Met veel plezier presenteert het NSO bestuur het programma van de 58e tournee in februari 2010:

- **G. Gershwin - An American in Paris**
- **C. Saint-Saëns - Violconcert Nr. 3**
- **G. Vleggaar - Fünf**
- **S. Prokofiev - Symfonie Nr. 5**

Dirigent: Arjan Tien

Solist: Rosanne Philippens

Het Nederlands Studenten Orkest: Een unicum binnen Europa

In februari 2010 komen honderd studenten uit heel Nederland samen om een maand lang op professionele wijze met muziek bezig te zijn. Na een tiendaagse repetitieperiode presenteert het orkest zich aan het publiek op tien grote concertpodia. Onder leiding van de gedreven dirigent Arjan Tien brengt het NSO een gevarieerd en ambitieus programma. Door het grote enthousiasme van de orkestleden en de professionele artistieke leiding bereikt het orkest een zeer hoog niveau. Traditiegetrouw besluit het orkest de tourneemaand met een concert in een buitenlandse stad. De afgelopen jaren reisde het NSO af naar steden als Porto, St. Petersburg en Stockholm. De stad die het NSO 2010 zal gaan bezoeken blijft zo lang mogelijk geheim, maar het is zeker een locatie die zal zorgen voor een mooie afsluiting van de tournee.

Goede doelen

Het is voor het NSO een belangrijke traditie om geld in te zamelen voor studenten die het minder makkelijk hebben. Daarom staat het NSO al meer dan veertig jaar een groot deel van de tourneeopbrengst af aan de Stichting voor Vluchteling-studenten (UAF) en de Algemene Nederlandse Gehandicapten Organisatie (ANGO). Het NSO is trots op de samenwerking met deze twee organisaties.

Bovendien wordt er tijdens de Nederlandse tournee een bijzonder concert gegeven voor een specifieke groep jongeren die normaliter minder snel naar de concertzalen gaan. In de afgelopen jaren zijn bijzondere concerten gegeven voor slechthorenden, slechtzindenden, gehandicapte kinderen en vluchtelingstudenten. Ook dit jaar zal het NSO een bijzonder concert geven.

Tourneeschema 2010

Zondag 7 februari	Someren	20.30	SCC De Ruchte
Maandag 8 februari	Groningen	20.15	De Oosterpoort
Dinsdag 9 februari	Tilburg	20.30	Concertzaal Tilburg
Woensdag 10 februari	Nijmegen	20.15	De Vereeniging
Donderdag 11 februari	Utrecht	20.15	Vredenburg Leidsche Rijn
Vrijdag 12 februari	Leiden	20.15	De Stadsgehoorzaal
Zaterdag 13 februari	Amersfoort	20.15	St. Franciscus Xaveriuskerk
Zondag 14 februari	Enschede	20.15	Muziekcentrum Enschede
Maandag 15 februari	Rotterdam	20.15	De Doelen
Dinsdag 16 februari	Amsterdam	20.00	Het Concertgebouw

Indien u de toegangsprijzen wilt publiceren, neem dan contact op met Eva van der Meij via persvoorlichter@nso.nl of 06-46054478.

Dirigent

Dit jaar zal het NSO onder leiding staan van Arjan Tien (zie p.9). Sinds 1990 staat het orkest ieder jaar onder leiding van een andere professionele dirigent. De hoge muzikale kwaliteit van de concerten is mede te danken aan deze dirigenten. De afgelopen jaren hebben onder anderen Lawrence Renes, Jurjen Hempel, Micha Hamel en Peter Biloen eens of meerdere malen het NSO gedirigeerd.

Solist

Het NSO heeft dit jaar de eer te spelen met Rosanne Philippens, eerste prijs winnares op het Nationaal Violconcoures (Oscar Back) 2009. Zij zal soleren in het derde violconcert van Saint-Saëns (zie p.11). Grote namen als Emmy Verheij, Johan van Iersel, Janine Jansen en Liza Ferschtman soleerden eerder bij het NSO.

Opdrachtcompositie

Speciaal voor de 58e tournee van het NSO zal Giel Vleggaar een opdrachtwerk componeren (zie p.12). Zijn werk zal tien avonden achtereenvolgend worden uitgevoerd op de grootste concertpodia van Nederland. Op deze manier geeft het NSO een veelbelovende Nederlandse componist de kans om zichzelf op de kaart te zetten. Bovendien spelen de orkestleden vernieuwende muziek, waarmee zij normaal gesproken niet zo snel in aanraking komen. Voor zowel orkest als componist is dit een zeer leerzame ervaring.

Beeldmateriaal

Het beeldmateriaal wordt ieder jaar vernieuwd en zal dit jaar door Rosalie van Hall worden ontworpen. Traditiegetrouw schrijft het NSO aan het begin van de zomer een ontwerpwedstrijd uit voor jonge ontwerpers die studeren aan de kunstacademie of recentelijk zijn afgestudeerd. Het bestuur kiest vervolgens het ontwerp dat het beste bij het programma en het orkest past.

Financiën

Sinds de oprichting is het NSO financieel onafhankelijk van de overheid. Het NSO wordt financieel ondersteund door sponsors en donateurs uit het bedrijfsleven. Na een succesvolle samenwerking van 15 jaar met Océ Printing for Professionals als hoofdsponsor, is het NSO op zoek naar een nieuwe hoofdsponsor. Daarnaast werkt het NSO samen met bedrijven in de concertsteden op het gebied van relatiebeheer, recruitment en naamsbekendheid.

Donaties van particulieren komen ten goede aan het NSO via de Stichting Vrienden van het NSO.

Organisatie

Het bestuur van het NSO bestaat uit zeven studenten, die hun studie een jaar onderbreken om zich in te zetten voor het NSO. Ook in 2010 zal het bestuur er alles aan doen een onvergetelijke tournee te realiseren (zie p.7). Hierin worden zij ondersteund door de comités die de plaatselijke organisatie rondom de concertavonden voor hun rekening nemen. Voor belangrijke beslissingen is het bestuur verantwoording verschuldigd aan de Commissie van Toezicht, die erop toeziet dat de continuïteit van het NSO gewaarborgd blijft.

Het NSO 2010

Het Nederlands studenten orkest organiseert dit jaar haar 58e tournee. Toch is geen enkel NSO jaar hetzelfde, ieder jaar is uniek. Het NSO volgt een vast concept met vele tradities waarin veel ruimte voor creativiteit is opgenomen. Hieronder staan alle ingrediënten beschreven die het NSO dit jaar tot hét NSO 2010 zullen maken.

Bestuur NSO 2010

Voorzitter:	Joep Deiman Studeert Industrieel ontwerpen in Enschede
Secretaris:	Laura Vos Studeert Geneeskunde in Utrecht
Penningmeester:	Casper van der Wel Studeert Scheikunde en Natuurkunde in Utrecht
Grafisch vormgever:	Eline van Hall Studeert Notarieel recht in Utrecht
Persvoorlichter:	Eva van der Meij Studeert Geneeskunde in Amsterdam
Orkestchef:	Leonard Kroese Studeert Geneeskunde in Rotterdam
Acquisiteur:	Daniël Moolenburgh Studeert Milieu & Natuurwetenschappen in Utrecht en Europese Studies in Amsterdam

v.l.n.r. Laura, Joep, Casper, Eva, Leonard, Eline en Daniël.

Programma NSO 2010

Het programma van 2010 wordt geflankeerd door twee werken uit verschillende tradities van het begin van de 20ste eeuw. De jazzklanken in "An American in Paris" van George Gershwin vormen een mooi contrast met de neoklassieke perfectie van de vijfde symfonie van Serge Prokofiev. Hiertussen worden uitstapjes gemaakt naar het klassieke derde vioolconcert van Camille Saint-Saëns en een hedendaags werk van Giel Vleggaar. Het programma is aldus zeer gevarieerd en aantrekkelijk voor een breed publiek.

- G. Gershwin - An American in Paris
- C. Saint-Saëns - Vioolconcert Nr. 3
- G. Vleggaar - Fünf
- S. Prokofiev - Symfonie Nr. 5

Dirigent **Arjan Tien**

"...Arjan Tien has become synonymous with insightful musicianship and the messenger of the joy that music should be." Juan Burgers - Die Burger.

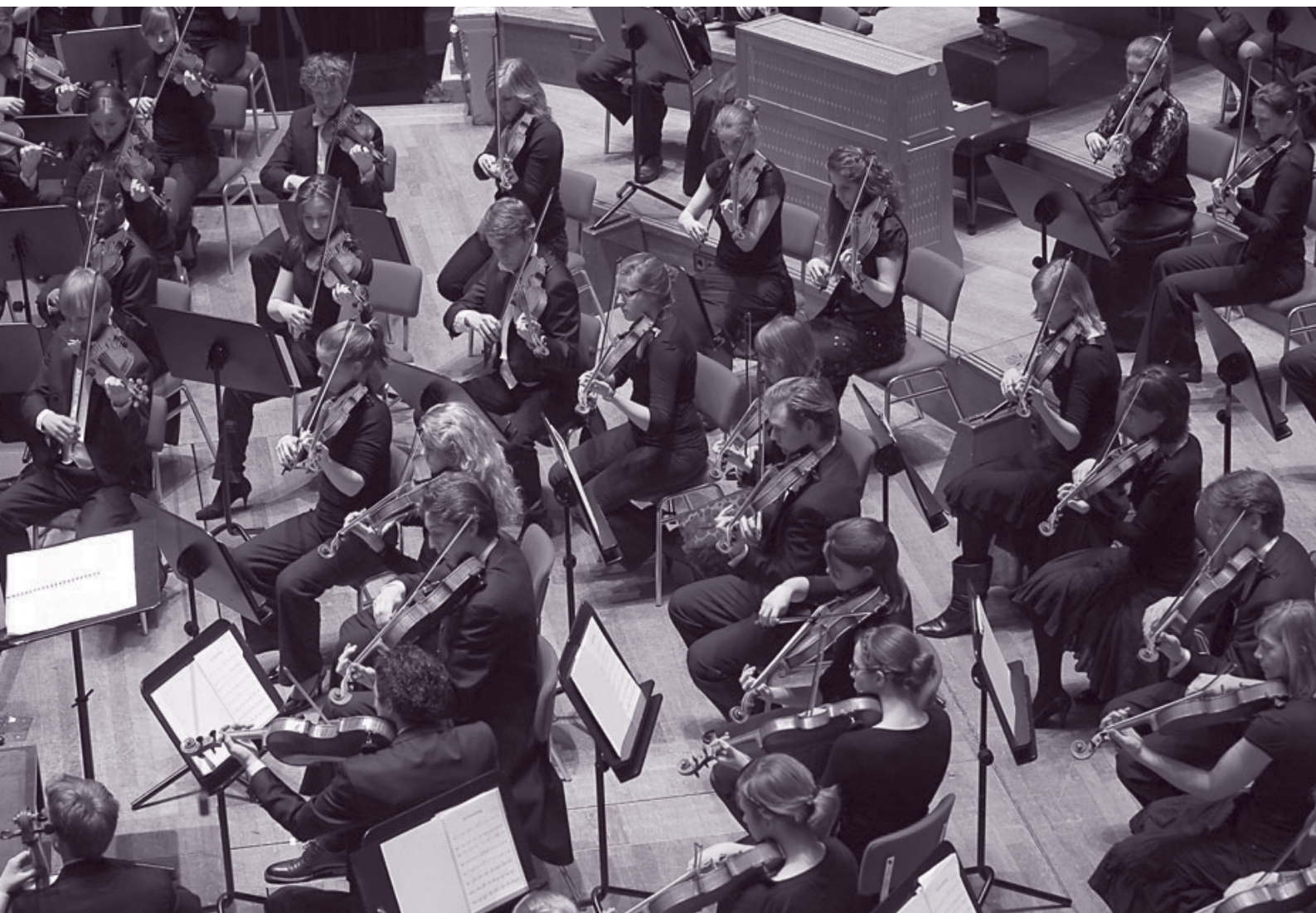
Arjan Tien (1968) begon zijn loopbaan als violist en altviolist en behaalde zijn diploma Uitvoerend Musicus met Onderscheiding in 1994. Hij was solo-altist van het Nationaal Jeugd Orkest en was van 1992 tot 2005 altviolist in het Radio Filharmonisch Orkest. Hij studeerde directie bij George Hurst en Roberto Benzi. In 2006 werd hij benoemd als artistiek leider en chef-dirigent van het Magogo Kamerorkest. In hetzelfde jaar werd hij aangesteld als hoofdvakdocent orkestdirectie aan de Fontys Hogeschool voor de Kunsten te Tilburg. Sinds 2008 is hij tevens dirigent en artistiek leider van het Atheneum Kamerorkest aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Als een van de meest actieve en veelzijdige Nederlandse dirigenten van zijn generatie, heeft hij verschillende langdurige relaties ontwikkeld met orkesten in Nederland, Zuid-Afrika en Turkije. Arjan Tien werkt regelmatig met het Metropole Orkest, waarmee hij verschillende Cd's en Dvd's uitbracht, ook werd hij tweemaal uitgenodigd het Metropole Orkest te dirigeren op tournees naar Servië. Daarnaast verscheen een veel geprezen CD met het Chamber Orchestra of South Africa met ondermeer de Altrhapsody van Brahms en Sibongile Khumalo als soliste en in 2008 een CD met Puccini's 'Messa di Gloria' met het koor en orkest van het Fontys Conservatorium. Hij dirigeerde verschillende opera producties, zoals Verdi's 'La Traviata', Mascagni's 'Cavalleria Rusticana', Purcell's 'Dido and Aeneas', Mozart's 'Cosi fan Tutte' en een wereld première productie van Krüs' 'God's Library' bij Opera Spanga. In 1997 werd hem de eerste prijs 'Rotary-Faller'

toegekend op het concours van de Internationale Dirigentenmeesterklas in La Chaux-de-Fonds, Zwitserland. In 1998 maakte Arjan Tien zijn debuut in Durban - Zuid-Afrika met het KwaZulu Natal Philharmonic Orchestra, hetgeen resulteerde in een voortdurende reeks uitnodigingen bij dit orkest en alle andere Zuid-Afrikaanse orkesten. Van 1999 tot 2001 was hij werkzaam als assistent-dirigent bij het Radio Filharmonisch Orkest. In 2000 leidde hij het Jeugdorkest Nederland, in 2001 volgde zijn debuut in de Robeco serie van het concertgebouw te Amsterdam. Tevens trad hij op in Brazilië, Duitsland, Hongarije, Griekenland, Oostenrijk, Slovenië, Turkije, Zweden, Zwitserland en in 2002 en 2003 op het National Arts Festival in Grahamstown - Zuid-Afrika. In 2006 dirigeerde hij het Syros Festival Chamber Orchestra, in 2007 het Stellenbosch Festival Symphony Orchestra en tijdens de International Summer Music Festival 2008 het Cape Philharmonic Orchestra.

Copyright Swinkels van Hees 2009

Als regelmatig terugkerende gastdirigent bij vele orkesten dirigeerde Arjan Tien onder meer het Radio Filharmonisch Orkest, het Residentie Orkest, het Orkest van het Oosten, het Gelders Orkest en het Brabants Orkest en zal in 2010 het Nederlands Studenten Orkest leiden op hun jaarlijkse tournee. In het buitenland leidde hij orkesten als het Belgrade Philharmonic Orchestra, het Orchestre Symphonique de Bienne, het Bilkent Symphony Orchestra - Ankara, het Antalya Symphony Orchestra, het Johannesburg Philharmonic Orchestra en het Cape Town Philharmonic Orchestra.

Rosanne Philippens

Solist

Rosanne Philippens begon op driejarige leeftijd met viool spelen aan de Amstelveense Muziekschool bij Anneke Schilt. Op haar elfde ging ze naar Coosje Wijzenbeek en een jaar later werd ze toegelaten in de Jong Talent Klas aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag. Haar studie heeft ze daar vervolgd bij Vera Beths en in juni 2009 haalde ze haar diploma met een tien met onderscheiding. Voor datzelfde examen kreeg ze de Debman-prijs voor het beste vioolexamen.

Andere prijzen won ze in de finale van het Prinses Christina Concours, in de finale van het Vriendenkrans Concours en in 2009 won zij de eerste prijs op het Nationaal Vioolconcours (Oscar Back). Daarnaast kreeg zij tijdens dit concours de prijs voor de beste vertolking van de Nederlandse compositie

en, samen met haar pianist Yuri van Nieuwkerk, de prijs voor het beste duo. Onlangs kreeg zij een beurs uitgereikt van het Kersjesfonds t.w.v 15.000.

Rosanne had lessen en masterclasses van o.a Anner Bijlsma, Herman Krebbers, Nikolaj Znaider, Guiliano Carmignola en Maurizio Fuks. Zomercursussen heeft ze gevolgd in Zwitserland (o.a Margess International) en aan het Chigiana Instituut te Siena (Italië). Rosanne heeft een aantal jaren de strikersgroep "Fancy Fiddlers" aangevoerd o.l.v. Coosje Wijzenbeek.

Sinds vier jaar speelt ze in het Allegra kwartet. In 2006 behaalde dit kwartet de tweede prijs op het Charles Hennen Concours, ook speelde het kwartet een aantal malen in de kleine zaal van het concertgebouw. Het Allegra Kwartet is verbonden aan de Nederlandse Strijkkwartet Academie o.l.v. Stefan Metz.

Rosanne speelt op een Carlo Landolfi viool, haar ter beschikking gesteld door het Nationaal Muziek Instrumenten Fonds.

Giel Vleggaar

Componist

Giel Vleggaar werd geboren op 9 januari 1974 te Amsterdam. Hij studeerde Arrangeren en Compositie Jazz bij Jurre Haanstra aan het Hilversums

Conservatorium en Compositie Klassiek aan het Conservatorium van Amsterdam bij Daan Manneke en Theo Verbey. Hij volgde gastlessen bij o.a. George Crumb. Na zijn studie ontving Giel Vleggaar in 2002 de NOG Stimuleringsprijs van het Nederlands Balletorkest (Holland Symfonia), voor zijn orkestwerk Fast Lane Woodpecker. Sindsdien volgde een gestage stroom opdrachten en uitvoeringen in binnen- en buitenland, en schreef hij werken voor Orkest de Volharding, het Nieuw Ensemble, het Nederlands Strijkers Gilde, het Nederlands Vocaal Laboratorium, het Doelenkwartet, Askol|Schönberg en de Radio Kamer Filharmonie. Zijn pianoconcert dat in 2009 door Ralph van Raat in de Zaterdagmatinee in première is gebracht werd alom met gloedvolle recensies ontvangen.

Muziekjournalist Anthony Fiumara schreef over Giel Vleggaar: "De muziek van Giel Vleggaar kenmerkt zich door een grote toegankelijkheid en welluidendheid. Vleggaar vermengt met speels gemak de meest uiteenlopende stijlen uit de muziekgeschiedenis, waarbij de pop- en jazzachtergrond in al zijn werken sterk naar voren komt. In Appalachia uit 2004 voor het Nieuw Ensemble gaan bluegrass, bebop en avant-gardemuziek een explosief huwelijk aan; in zijn orkestwerk Dead as Disco uit 2006 voor de Radio Kamer Filharmonie beschrijft Vleggaar de langzame ondergang van het discogenre, gezien in het licht van jaren 80-elektropop. Zijn muziek klinkt vaak lyrisch en heeft een aanstekelijke, soms obstinate ritmische drive. Daarbij, hij schrijft net zo makkelijk voor percussieduo en ensemble met elektrisch gitaar als voor blaas- of symfonieorkest."

Programmatoelichting

George Gershwin (1898 - 1937)

An American in Paris, for Orchestra (1928)

Jazz + Klassieke muziek = Gershwin. Dit zul je bij de combinatie van die twee muziekstijlen snel horen. De jong gestorven Gershwin was dan ook één van de eersten die zo duidelijk deze twee werelden bij elkaar trachtte te brengen; bijna ondenkbaar in de klassieke muziekwereld waar de nieuwe muziekstijl afkomstig uit New Orleans, bovendien van een andere etnische klasse, nog lang niet geaccepteerd was. Misschien is het daarom wel dat Gershwin probeerde de critici gunstig te stemmen. Hij vermeldde zeer expliciet bij de titel dat zijn laatste compositie voor orkest was, want met een saxofoontrio bij de blazers zou de elite nog kunnen denken dat het hier om een bigband ging. En die saxofoons zijn nog niet het enige opvallende aan de bezetting van dit stuk: ook een kwartet van claxons, bij de première in New York zelfs echt Frans fabrikaat, is zeer aanwezig.

Het stuk moest volgens Gershwin geen echt verhaal uitdrukken, maar meer een aaneenschakeling zijn van impressies die hij tijdens een uitgelopen Europese tournee in de Franse hoofdstad opdeed. Toch liet hij in de partituur een aantal aanwijzingen achter die bijna een plot lijken. Het stuk begint met een promenade thema - "Een Amerikaan slentert door de stad" - wat hem van situatie naar situatie leidt. Hij waagt zich in het razende verkeer en krijgt beschaafd getoeter op zijn dak. Maar als hij dan in een 'establishment' een van zijn meeste geliefde nummers heeft gehoord ("La Sorella" door harde trombones), krijgt hij heimwee in een café en "he has the blues". Maar een opbeurende, vrolijke Charleston, een populaire, nieuwe dans uit die

tijd, is genoeg om weer het gedruis en gebruis van Parijs op te zoeken.

Ondanks zijn poging om de conservatieve klassieke-muziek recensenten tevreden te stellen waren de eerste kritieken na de première negatief en afwijzend. Maar zoals dat vaker gebeurt, is deze swingende mix nu enorm populair: tussen twee uitersten hoeft dus zeker niet de duivel te slapen.

Camille Saint-Saëns (1835 - 1921) **Vioolconcert Nr 3 in b klein, opus 61 (1880)**

Hetzelfde Frankrijk, dat Gershwin beschreef met onder andere claxons, was het geboorteland van de componist die componeren ooit omschreef als het plukken van appels van een boom: Camille Saint-Saëns. De kritiek van zijn collega's richtte zich ook niet zeer op dit gemak, maar op het feit dat hij zich er ten zeerste van bewust was en het ook uitte. Hij zou verder te vast in de welluidende muziek uit de romantiek zitten en niet geïnteresseerd zijn in muzikale nieuwigheden, zoals die door Mahler, Schönberg, Stravinsky, Debussy, Ravel en nog veel meer grootheden geïntroduceerd werden. De interesse was er echter zeker wel, maar meer in bijvoorbeeld Algerijnse muziek: de muziek van Debussy haatte hij, over jazz liet hij zich niet uit en bij de beruchte première van de *Sacre du Printemps* (Stravinsky) stormde hij de zaal uit, naar verluid omdat hij al verontwaardigd was over de openingsmaten: een fagot kon toch niet zo misbruikt worden?!

Aan de andere kant kon Saint-Saëns ook zeker iets schattig vinden: het wereldvreemde gedrag van de vioolvirtuoos Pablo de Sarasate bijvoorbeeld. Deze kon zo verstrooid zijn dat hij het niet alleen voor elkaar kreeg drievoudig geboekt te zijn, maar dan ook alle drie de afspraken vergat. Ook voor hem leek zijn vak geen enkele moeite te kosten, zeker gezien de geruchten dat hij nooit studeerde. Maar als dan weer zijn beroemde zilverachtige klank door de zaal zweefde was dit genoeg om het hele publiek in katzwim te brengen. Dit gecombineerd met de kunde van Saint-Saëns - gevleid met de opdracht tot een vioolconcert voor De Sarasate - moest dan ook wel een concert op maat opleveren. En dat deed het:

de symbiose leverde een concert met onstuimige, expressieve hoekdelen op, het temperament op sommige momenten eerder zigeunerachtig dan Frans, en met een verstild, lyrisch middendeel. Vooral in dit middendeel en bij de rustige passages in de finale komt de eerder genoemde, glasheldere klankkwaliteit van De Sarasate het meest naar voren. Als net voor het einde van de finale het thema van de rustige passages als een breed koraal in de trombones wordt neergezet, verschiet de soloviool nog een keer naar haar zilverachtige kleur, waarna zij alleen maar snellere capriolen en een laatste versnelling laat uitmonden in drie triomfantelijke slotakkoorden: een eerbetoon aan een groot virtuoos, maar ook een herinnering aan een groot componist.

Sergei Prokofiev (1891 - 1953)

Symfonie Nr. 5 in Bes groot, opus 100 (1944)

Een 'enfant terrible'; een genie: met zulke omschrijvingen maakt een componist al kans om later herinnerd te worden. Voor Prokofiev was zo'n omschrijving echter eerder regel dan uitzondering bij première's. Waar het publiek soms het nachtelijk gekrijs van katers mooier vond dan zijn muziek, bejubelden grootheden als Ravel en Stravinsky zijn werk juist en omschreven het als geniaal of zelfs als de enige moderne muziek waar je met plezier naar kon luisteren.

En Prokofiev? Hij trok zich meestal nergens wat van aan. Hij experimenteerde met bijna alles wat maar nieuw was aan klankcombinaties, dissonantie, chromatiek, maar ook nieuwe muziekstijlen zoals de jazz die hij zeker tijdens zijn verblijf in Amerika goed leerde kennen. Maar dan werd het wel een stevige bak Prokofiev met een wolkje jazz: net genoeg voor een nieuwe twist, maar onmiskenbaar Prokofiev. Zo ook in zijn 5de symfonie.

Het stuk ontstond in één van de meest vreemde situaties tijdens de Tweede Wereldoorlog: terwijl de wereld in de zomer van 1944 in brand stond, kregen zij die als grootheden van de Unie van Sovjetcomponisten golden een uitnodiging tot verblijf in een landhuis midden op het platteland van Rusland. Dit zorgde wel voor één van de meest productieve periodes in het leven van Prokofiev, die net terugkwam uit een periode van lichamelijke achteruitgang. Toch drukt het gehele werk geen algemene vreugde uit. Bijtend sarcasme, dissonantie en verholde dreiging in de muziek lijken de ambivalente omstandigheden waarin het stuk geschreven is weer te geven. In dit opzicht is de

link met de oorlogssymfonieën en met name de 5de symfonie (1937) van Sjostakovitsj snel gelegd, hoewel beide componisten niet altijd positief over elkaars werk waren. Angst, dreiging en wrange triomf typeren echter beide 5de symfonieën en ook de opbouw qua tempi van de delen vertoont veel gelijkenis. En toch zijn er duidelijke verschillen.

Prokofiev laat zijn symfonie in tegenstelling tot Sjostakovitsj heel licht beginnen. De melodie in de houtblazers lijkt zorgeloos, maar ook weemoed ligt hieronder, wat Prokofiev snel duidelijk maakt door een donkere baslijn bij te laten kleuren en de hele tijd tussen majeur en mineur, consonantie en dissonantie heen te laveren. Onheil wordt al snel aangekondigd in het koper en gedeeltelijk overgenomen door de strijkers. De rust keert wel snel terug: eerst voor lange periodes, maar onderbroken door steeds langere, steeds zwaarder worden passages. Als de geruststelling heel kort wordt lijkt niets de dreiging meer te kunnen stoppen: zware, lage tremolo's in de piano en een doordreunende tam tam, eerder een middel wat Sjostakovitsj zou gebruiken, kondigen een einde van het deel

aan dat zo zwaar is, dat menigeen na de eerste keer horen versuft en vermoeid in zijn stoel zou kunnen achterblijven. Dit slot lijkt triomf uit te drukken: maar waarvoor en voor wie? Als het koper en slagwerk een adempauze krijgt, brengen de celli nog even verlichting, maar een keihard slot blijft onafwendbaar, al is het met een majeur akkoord. Dit deel moest volgens Prokofiev de “Triomf van de menselijke geest” voorstellen, wat de zwaarte van het deel verklaart: na een deel lijkt al een symfonie te zijn voltrokken.

Een snel tweede deel volgt: vluchtig, gehaast, bijtend sarcastisch: Prokofiev. Na een puur ritmische inleiding van een paar noten rent een klarinet met zijn melodie het deel in en krijgt gevolg in alle instrumentgroepen.

Een langzamere passage lijkt er te zijn om op adem te komen, maar in werkelijkheid bouwt hieruit de terugkeer van het snelle scherzo op. Het eerst vluchtige thema van de klarinet is nu met meer suspence en gemener dan ooit om vervolgens wrang te eindigen. Dit deel is een voorbeeld van een scherzo wat meteen aan Prokofiev gelinkt wordt, maar waarin toch jazzelementen gevonden kunnen worden. Op adem komen lukt ook al niet in het tweede deel: het tempo is weliswaar rustig en de melodie lijkt niets venijnigs in zich te hebben, maar al wat pijn doet schuilt ondergronds. In de begeleiding (en later ook in de melodie) laat Prokofiev het orkest twee gezichten hebben die direct in elkaar kunnen verschieten: ook hier beheerst Prokofiev het laveren tussen majeur en

mineur. Dit zijn de voortekenen dat het deel dan uit zal bouwen naar een climax van pijn en foltering. Hierna bouwt Prokofiev wel weer af, maar het onderhuidse, ongemakkelijke gevoel blijft bestaan. Troost kan het deel niet bieden, misschien op de laatste noot na dan. Na een langzame inleiding, met onder andere een lyrisch strijkkwartet, volgt de uitbundigheid van een grote finale. Maar wie denkt dat blijdschap hier aan de orde is, vergist zich. Dit deel heeft net zo'n dubbele bodem als de finale van Sjostakovitsj' 5de symfonie. In het begin is het nog niet helemaal duidelijk, maar al snel komt een soort geforceerdheid van al deze vreugde voor de dag: het lijkt wel door een machine geproduceerd. Ook de lyrische passages hebben eerder een blues gevoel dan dat zij optimisme uitstralen. Richting het einde lijkt het orkest, versterkt door alle slagwerk en koper, te willen zeggen, schreeuwen en uiteindelijk krijzen: "wij zijn HÉÉL ERG vrolijk", maar dan op een manier alsof zij onder schot staat. Het is niet overtuigend! En als het orkest dan niet harder en machinaler kan, wordt afgebouwd om in te zoemen op het strijkkwartet. Ook hier is de lyriek uit: als een aftikkend, mechanisch sovjetuurwerk lanceren zij de opbouw naar het slotakkoord.

De 5de symfonie beleefde haar première op een moment in Prokofievs leven dat hij wel succes kon gebruiken. Hij kon de handen niet op elkaar krijgen om een opdracht voor de voltooiing van zijn opera "Oorlog en Vrede" binnen te slepen en bovendien kreeg hij te horen dat de productie van twee van zijn baletten niet verlengd zou worden. Maar het momentum keerde: op 30 december 1944 gingen zowel zijn nieuwe, achtste pianosonate als het eerste deel van Eisensteins film "Ivan de Verschrikkelijke" met Prokofievs filmmuziek in première. Beide werken

waren een doorslaand succes. Toen 13 januari 1945 Prokofiev de bok beklom voor de première van deze 5de symfonie (het zou de laatste keer zijn dat hij zou dirigeren) kon hij niet vermoeden dat dit een nog groter, zo niet het grootste succes uit zijn loopbaan zou worden. Misschien wel gesteund door de opmars van het Rode Leger naar Berlijn kon zelfs de onderhuidse wrangheid niet verhinderen dat deze symfonie zijn meest geliefde symfonie zou worden: een hoogtepunt in het symfonisch repertoire.

Geschreven door: Rogier Brand

Giel Vleggaar Fünf

Fünf, een opdrachtwerk voor het NSO, is mijn vijfde orkestwerk. Om dat te vieren heb ik mezelf een experiment toegezegd. De precieze uitwerking van dat experiment is een technisch verhaal, maar draait om een muzikaal fenomeen dat de kwintencirkel heet. Als je vanaf een grondtoon telkens een kwint omhoog gaat, kom je uiteindelijk weer op dezelfde toon uit waarop je begon. Dit zet ik in Fünf als constructiemiddel in en als sardonisch obstakel voor mezelf - hoe maak ik van een droog technisch procedé een bruisend stuk? Het principe van weer uitkomen waar je begon gebruik ik vaker in mijn muziek - ik ben gefascineerd door de ervaring ergens terug te komen maar niet meer hetzelfde te zijn, door alles wat je op reis tegenkomt. Zo zal het slotakkoord van Fünf precies hetzelfde zijn als het openingsakkoord, al zal het beslist anders klinken - waren we echt zo begonnen?

Geschreven door: Giel Vleggaar

Meer informatie

Voor meer informatie over de 58e tournee van het NSO of voor het maken van afspraken voor interviews met dirigent, solist of componist kunt u contact opnemen met Eva van der Meij, persvoorlichter via persvoorlichter@nso.nl of 06 – 46054478

Voor meer informatie kunt u ook terecht op onze website www.nso.nl.

Een digitale versie van deze persmap kunt u vinden op het persgedeelte van onze website.

Colofon

Samenstelling: Eva van der Meij

Opmaak en zetwerk: Rosalie van Hall

Foto's: Martin Bosker

www.nso.nl